

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТАФАНІКА»

Факультет іноземних мов
Кафедра англійської філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Комунікативні стратегії

Освітня програма «Англійська мова і література»

Спеціальність 035 Філологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 30 серпня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація курсу
3. Мета й цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Комунікативні стратегії
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Викладач	Кульчицька Ольга Остапівна
Контактний тел. викладача	0951761635
e-mail викладача	olha.kulchytska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	лекції, практичні заняття
Обсяг дисципліни	три кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	понеділок 15.05

2. Анотація курсу

Курс «Комунікативні стратегії» орієнтований на поширення знань і вироблення практичних навичок, які є запорукою успішної комунікації. Теорії, що розглядаються, мають безпосереднє практичне застосування – стратегії комунікації, які забезпечують мовцю досягнення його/її комунікативних цілей.

Студенти – майбутні філологи, викладачі англійської мови і літератури та другої іноземної мови, перекладачі – отримують можливість ознайомитися з базовими теоріями у галузях комунікації і прагматики:

- теоріями типів і компонентів комунікації;
- теорією етнографії комунікації: мовленнєвої спільноти, мовленнєвої ситуації, мовленнєвої події, мовленнєвого акту;
- теорією; комунікативної/прагматичної компетентності;
- теорією діалогу;
- теорією конвертаційної імплікатури: смислів, закладених мовцем у висловлення;
- теорією мовленнєвих актів: типів висловлення, які, незалежно від його граматичної форми, виражають справжній намір мовця, закладений ним/нею у висловлення;
- теорією контексту;
- теорією релевантності: вибором того типу висловлення і невербальних стимулів (жестів, міміки, інтонації тощо), які найточніше передають думку мовця і найлегше розшифровуються адресатом;
- теорією лінгвістичної ввічливості: вибору мовцем форми висловлення, яка дозволяє зберегти обличчя як адресату, так і самому мовцю;
- теорією лінгвістичного сексизму, що роз'яснює, як гендерна нерівність знаходить шляхи реалізації у мовленні та як уникнути цього негативного явища.

3. Мета і цілі курсу

Метою курсу «Комунікативні стратегії» є

- наголошення важливості дисциплін, пов'язаних із впливом людини на людину у зв'язку зі зміною системи комунікації з ієрархічної (основним компонентом є наказ, роль отримувача інформації різко знижена) на демократичну (основним компонентом є переконання, споживання інформації переміщується з пасивних на активні позиції);
- аналіз дієвих комунікативних стратегій, що реалізують інтенцію мовця і сприяють досягненню його/її комунікативно-прагматичних цілей;
- розвиток комунікативних компетентностей студента.

Вивчаючи курс, студенти мають можливість

- ознайомитися з основними теоріями і концепціями, що відносяться до сфер мовленнєво-мисленнєвої діяльності, обміну інформацією, комунікативної взаємодії;
- проаналізувати поняття
  - іллокутивного наміру і перлокутивного ефекту,
  - прямих і непрямих мовленнєвих актів,
  - конwersаційної імплікатури,
  - вербального і ситуативного контексту,
  - когнітивної і комунікативної релевантності,
  - лінгвістичної ввічливості,
  - лінгвістичного сексизмута усвідомити роль цих чинників у процесі комунікації;
- визначити способи використання комунікативних стратегій, пов'язаних із цими чинниками; це дозволить мовцю максимально ефективно реалізувати власні комунікативні наміри і досягти мети у процесі спілкування у різних соціальних ситуаціях і середовищах.

4. Результати навчання (компетентності)

Загальні компетентності:

- ключова – здатність до засвоєння багатofункціонального комплексу знань, умінь і ставлень, необхідного для особистісної реалізації, розвитку, соціальної інтеграції та працевлаштування;
- лінгвістична – здатність відповідати вимогам професії, що передбачає знання фахової термінології, вміння релевантно використовувати терміни у професійному мовленні, володіння нормами сучасної літературної мови, лінгвістичну освіченість;
- комунікативна – здатність використовувати іноземну мову у професійній діяльності та ситуаціях соціального спілкування;
- інформаційно-аналітична – здатність інтерпретувати, систематизувати, оцінювати і використовувати отриману інформацію для вирішення проблем у процесі навчання та у професійній діяльності;
- інтегральна – здатність розв'язувати соціальні задачі та практичні проблеми у процесі комунікації з урахуванням норм прагмалінгвістики.

Фахові компетентності:

- здатність орієнтуватися у предметах базових теорій галузей комунікації й прагматики;
- здатність визначити роль компонентів комунікації у конкретній ситуації спілкування і мовленнєвої взаємодії, включаючи міжкультурну комунікацію;
- здатність аналізувати комунікативні події, комунікативні акти, мовленнєві акти;
- здатність висловити думку як експліцитно, так і імпліцитно, використовуючи стратегії дотримання і свідомого порушення максим (правил) принципу мовленнєвої кооперації;

- здатність розпізнавати комунікативні інтенції (наміри) мовця;
- здатність виведення інференції – розуміння істинного смислу, закладеного мовцем у висловлення;
- здатність вибору релевантного типу/виду комунікативного акту;
- здатність застосовувати принципи когнітивної й комунікативної релевантності через стратегії вибору і розпізнання вербальних/невербальних і кодованих/некодованих остенсивних (помітних для адресата) стимулів;
- здатність застосовувати принципи лінгвістичної ввічливості через стратегії збереження обличчя мовця і адресата: прийнятності сказаного, мінімізації фактору нав'язування, врахування соціальної дистанції і соціального статусу мовця і адресата;
- здатність розпізнавати і уникати проявів лінгвістичного сексизму через використання стратегій уникнення сексистського забарвлення дискурсу.

5. Організація курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	20
Практичні	10
Самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3	035 Філологія	2	вибірковий

Тематика курсу

Заняття, тема, план	Форма заняття	Літера- тура	Завдання, к-сть годин	Вага оцінки	Термін виконання
<p>Тема 1. Мова і комунікація Мова – мовлення – комунікація. Сутність комунікації. Типи і компоненти комунікації. Етнографія комунікації.</p> <p>Тема 2. Комунікативні компетентності Комунікативні компетентності: граматична, соціологічна, дискурсивна, стратегічна. Прагматична компетентність.</p> <p>Тема 3. Теорія мовленнєвого акту Мовленнєвий акт. Локуція, іллокуція, перлокуція. Стратегії</p>	<p>лекція, самостійна робота, практичне заняття</p> <p>лекція, самостійна робота, практичне заняття</p> <p>лекція, практичне заняття</p>	<p>1, 9</p> <p>1, 9</p> <p>2, 3, 4, 5, 6, 9, 11</p>	<p>Практичне заняття: 2 год.</p> <p>Відновити в пам'яті матеріал прочитаної лекції по темах 1, 2 і 3; ознайомитися з матеріалом у відповідних розділах рекомендованої літератури; проілюструвати власними прикладами питання, що розглядаються; прокоментувати</p>	10	вересень

<p>вибору релевантного типу/виду мовленнєвого акту.</p>			<p>приклади; виконати практичні завдання, подані у відповідних розділах посібника Living Language (див. пункт 8. Література)</p>		
<p>Тема 4. Теорія діалогу Характеристики діалогічного мовлення. Конверсаційна імплікатура. Стратегії дотримання або свідомого порушення максим (правил) принципу мовленнєвої кооперації.</p>	<p>лекція, самостійна робота, практичне заняття</p>	<p>3, 4, 5, 6, 7, 9</p>	<p>Практичне заняття: 2 год.</p> <p>Відновити в пам'яті матеріал прочитаної лекції по темах 4 і 5; ознайомитися з матеріалом у відповідних розділах рекомендованої літератури; проілюструвати власними прикладами питання, що розглядаються; прокоментувати приклади; виконати практичні завдання, подані у відповідних розділах посібника Living Language (див. пункт 8. Література)</p>		
<p>Тема 5. Контекст Вербальний і ситуативний контекст. Стратегії використання фактору контексту для розуміння смислу, закладеного мовцем у висловлювання.</p>	<p>лекція, самостійна робота, практичне заняття</p>	<p>2, 9, 12</p>	<p>Практичне заняття: 2 год.</p> <p>Відновити в пам'яті матеріал прочитаної лекції по темах 2, 9 і 12; ознайомитися з матеріалом у відповідних розділах рекомендованої літератури; проілюструвати власними прикладами питання, що розглядаються; прокоментувати приклади; виконати практичні завдання, подані у відповідних розділах посібника Living Language (див. пункт 8. Література)</p>		
<p>Тема 6. Теорія релевантності Вербальні/невербальні і кодовані/некодовані остенсивні (помітні для адресата) стимули.</p>	<p>лекція, практичне заняття</p>	<p>3, 4, 9, 13</p>	<p>Практичне заняття: 2 год.</p> <p>Відновити в пам'яті матеріал</p>		

<p>Стратегії використання означених стимулів для передачі наміру мовця.</p>			<p>прочитаної лекції по темі 6; ознайомитися з матеріалом у відповідних розділах рекомендованої літератури; проілюструвати власними прикладами питання, що розглядаються; прокоментувати приклади; виконати практичні завдання, подані у відповідних розділах посібника Living Language (див. пункт 8. Література)</p>		
<p>Тема 7. Теорія лінгвістичної ввічливості Стратегії збереження обличчя мовця і адресата: прийнятності сказаного, мінімізації фактору нав'язування, врахування соціальної дистанції між мовцем і адресатом, соціального статусу мовця і адресата.</p>	<p>лекція, практичне заняття</p>	<p>3, 4, 9, 10</p>	<p>Практичне заняття: 2 год. Відновити в пам'яті матеріал прочитаної лекції по темах 7 і 8; ознайомитися з матеріалом у відповідних розділах рекомендованої літератури; проілюструвати власними прикладами питання, що розглядаються; прокоментувати приклади; виконати практичні завдання, подані у відповідних розділах посібника Living Language (див. пункт 8. Література)</p>		
<p>Тема 8. Теорія лінгвістичного сексизму Стратегії уникнення сексистського забарвлення дискурсу.</p>	<p>лекція, самостійна робота, практичне заняття</p>	<p>8, 9</p>	<p>Відновити в пам'яті матеріал прочитаної лекції по темі 8; ознайомитися з матеріалом у відповідних розділах рекомендованої літератури; проілюструвати власними прикладами питання, що розглядаються; прокоментувати приклади; виконати практичні завдання, подані у відповідних розділах посібника Living Language (див. пункт 8. Література)</p>		

	Підсумкова контрольна робота		Практичне заняття: 2 год.		
--	------------------------------	--	---------------------------	--	--

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання курсу регламентується критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, прийнятими в університеті. Залік вважається зарахованим, якщо сумарна оцінка за відповіді (усні та письмові) на практичних заняттях і на заліку становить не менше 50 балів.
Вимоги до письмової роботи	Передбачено підсумкову контрольну роботу; максимальна оцінка – 20 балів.
Семінарські заняття	Оцінюється відвідування усіх п'яти практичних (семінарських) занять, включаючи дві підсумкову контрольну роботу. Відповіді оцінюються за п'ятибальною шкалою. Максимальна кількість балів становить 50 (розраховується як середнє арифметичне усіх занять із ваговим коефіцієнтом 2).
Положення про залік	При розрахунку підсумкового рейтингового балу враховуються: а) навчальні досягнення студентів – максимум 50 балів, набраних за аудиторну і самостійну роботу на практичних (семінарських) заняттях, включаючи виконання завдань підсумкової контрольної роботи; б) відповіді на заліку – максимум 50 балів. Сумарна максимальна оцінка дорівнює 100 балам.

7. Політика курсу

Загальна максимальна сума балів за курс дорівнює 100, що є сумою балів за відповіді та виконання практичних завдань на семінарських заняттях (включаючи підсумкову контрольну роботу), частина з яких передбачає самостійне опрацювання матеріалу. Семінарські (практичні) заняття й підготовка до них становлять змістові модулі 1 і 2 відповідно; за них студент/студентка отримує максимум 50 балів. Залік і підготовка до нього становить змістовий модуль 3; максимальна оцінка на заліку – 50 балів, що в сумі зі змістовими модулями 1 і 2 складає 100 балів.

При виставленні підсумкового рейтингового балу обов'язково враховується присутність студента/студентки на заняттях (у тому числі лекційних), активність студента/студентки під час практичного заняття.

Наголошується на недопустимості:

- пропусків занять без поважної причини (хвороба, виняткові сімейні обставини);
- користування мобільним телефоном, іншими електронними чи паперовими джерелами/носіями інформації на заняттях і на заліку;
- списування, підказок на заняттях і на заліку;
- плагіату.

Якщо сумарна рейтингова оцінка за відповіді на заняттях, включаючи контрольну роботу, і на заліку становить менше 50 балів (49 і нижче), залік вважається не зарахованим. У такому випадку до початку екзаменаційної сесії студент користується правом на повторний допуск до складання заліку (відомість № 2) за умови відвідання консультацій викладача, що передбачає перескладання пропущених тем і виконання індивідуальних завдань.

8. Рекомендована література

Базова

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. К.: Академія, 2004. 342 с. (електронна бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника)
2. Crystal, D. The Cambridge encyclopedia of English. 2nd edn. Cambridge: CUP, 2003. 480 p. (електронна бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника)
3. Grundy, P. Doing pragmatics. 3rd edn. London: Hodder Education, 2008. 315 p. (бібліотека факультету іноземних мов Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, ауд. 206)
4. Huang, Y. Pragmatics. Oxford: OUP, 2008. 346 p. (бібліотека факультету іноземних мов Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, ауд. 206)
5. Levinson, S.C. Pragmatics. Cambridge: CUP, 1989. 420 p. (електронна бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; бібліотека факультету іноземних мов Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, ауд. 206)

Допоміжна

6. Davis, S. (ed.). Pragmatics: A reader. New York: OUP, 1991. 595 p. (бібліотека факультету іноземних мов Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, ауд. 206)
7. Conversational Implicatures. In LX 502 – Semantics. I Oct 2, 2008. 1. (електронна бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника)

8. Gabriel, U., Gyga, P., Kuhn, E. Neutralising linguistic sexism: Promising, but cumbersome? 31 p. (електронна бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника)
9. Kulchytska, O. Living language. Жива мова: навчальний посібник . 2-е вид. випр. і доп. Івано-Франківськ: НАІР, 2015. 152 с. (англ. мовою). (бібліотека факультету іноземних мов Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, ауд. 206)
10. Redmond, M. V. Face and Politeness Theories. (електронна бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника)
11. Smith, P. W. H. Speech act theory, discourse structure and indirect speech acts. The University of Leeds, 1991. 237 p. (електронна бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника)
12. Widdowson, H. G. Text, context, pretext: Critical issues in discourse analysis. Malden, MA /Oxford, UK / Carlton, VIC, Australia: Blackwell Publishing, 2004. 185 p. (електронна бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника)
13. Wilson, D. & Sperber, D. Relevance Theory. (електронна бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника)